

binnenland

In Brussel kiemt een kleine onderwijsrevolutie. Examens gaan op de schop net als de structuur van zes jaar basisonderwijs en zes jaar secundair.

Vergeet zes jaar secundair, hier komt de tienerschool

VAN ONZE REDACTEUR
MAARTEN GOETHALS

BRUSSEL | In 2018 vindt in Brussel een kleine onderwijsrevolutie plaats: dan opent de eerste tienerschool. Het gaat om een Nederlandstalig initiatief in Schaarbeek en in Anderlecht, dat de klassieke structuur van zes jaar basisonderwijs en zes jaar secundair doorbreekt. 'Dit wordt over twintig jaar de nieuwe norm', zegt een van de betrokken directeuren.

Stress uitstellen

Na het zesde leerjaar gaan leerlingen naar het eerste middelbaar. Een spannend avontuur, maar voor velen ook een ont-nuchterend moment: tot veertig procent van de jongens in Brussel kampt vanaf het eerste secundair met een of andere vorm van leerachterstand, terwijl dat in het zesde leerjaar 'slechts' een kwart bedraagt; meisjes tekenen voor een opstoot van tien procent meer problemen.

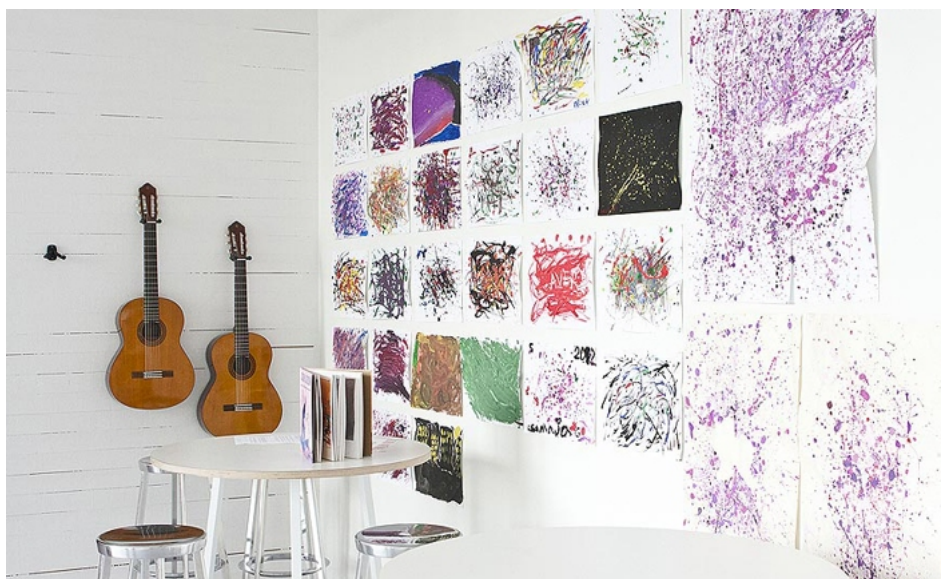
'Die achterstand legt een hypotheek op de rest van de carrière', weet Piet Vervaecke, directeur van het Onderwijscentrum Brussel. Vooral de nieuw manier van lesgeven, het verwijderd raken van de vriendengroep en het gebrek aan kennis van het Nederlands nekken de jeugd. 'In die periode steekt ook de pubertijd de kop op. Een verwarrende tijd voor de eigen persoonlijkheid. Beslissen wat je dan later wil studeren, behoort niet altijd tot de hoogste prioriteit.'

Hoe moet je die overgang aanpakken? De initiatiefnemers, twee katholieke scholen uit Schaarbeek en Anderlecht, keken naar Nederland en kwamen terug met het idee van een tienerschool.

Dat model pleit voor een doorlopende aanpak en breekt de klassieke structuren open: na vier jaar basisonderwijs volgt vier jaar tienerschool en ten slotte vier jaar secundair. In totaal zit de leerling even lang op de schoolbanken en leert evenveel als nu, maar dan verdeeld over drie afgeronde blokken in plaats van de huidige twee. 'Dat moet de kloof verkleinen', zegt Guy Vanhengel (Open VLD), Brussels minister van Onderwijs.

Voor ieder wat wils

Met die **structuurverandering** komt ook een **pedagogische vernieuwing** kijken. De basisvakken blijven. Wiskunde, taal, geschiedenis, aardrijkskunde, muziek... ze komen allemaal aan bod, aangepast per jaar. Alleen gaan de leerkrachten meer werken per thema. 'Neem nu ruimtevaart', legt Stef Colens uit, directeur van de Heilige Familie in Schaarbeek. 'In de ochtend kan dat op een wiskundige manier worden aangepakt: wat is een lichtjaar? Wat is oneindigheid? In de middag gaan de jongeren zelf aan de slag met het onderwerp, bijvoorbeeld door grafisch een melkwegstelsel te bouwen of door via gedichten na te denken over de relatie universum en mens. Op die manier wordt technische kennis gekoppeld aan persoonlijke vaardigheden.'

Het klaslokaal van de toekomst, geïnspireerd op Vittra-scholen in Zweden. © Indire

Vier tienerschooljaren lijken sterk op brede eerst graad die minister van Onderwijs Hilde Crevits wil invoeren

Daarnaast krijgen de leerlingen de kans om van andere vakken te proeven, van Latijn tot techniek, afhankelijk van hun interesses en het aanbod van de school. Na het voltooien van de tienerschool, kan zo elke leerling in principe zonder veel problemen overstappen naar het derde middelbaar van eender welk type onderwijs: ASO, TSO en BSO. 'We gaan ook geregeld met de jongeren samenzitten en nadenken over welke richting hij of zij uit wil en welke vakken daarbij horen', aldus Colens. In die zin lijken de vier tienerschooljaren op de brede eerst graad die minister van Onderwijs Hilde Crevits (CD&V) wil invoeren.

Portfolio's

Alleen examens op het einde van een semester organiseren, vindt Colens niet langer een goed idee. 'Het gaat niet om dat ene moment van bevraging, maar **om het hele proces dat een leerling doormaakt. Daarom verdwijnen toetsen** in een tienerschool. In de plaats komen **andere vormen om verworven kennis en competenties te peilen**. Zoals het **opstellen van portfolio's of het maken van co- en self-assessments, 'reflecterende gesprekken'**. Ook het functioneren en het evolueren als groep krijgen speciale aandacht, bevestigt Piet Vervaecke.

'Voor alle duidelijkheid: de tienerschool moet, net als elke andere onderwijsinstelling, de eindtermen halen en de leerplannen van de koepel respecteren', zegt Colens. 'Maar over hoe leerlingen die kennis aange-reikt krijgen en moeten verwerken, bestaan geen verplichtingen. Dat behoort tot de vrijheid van het onderwijs.'

Na het slagen in het tweede tienerschooljaar krijgt een leerling hetzelfde at-test als iemand uit het zesde leerjaar.

Leerkrachtenteam

Niet alleen voor leerlingen verandert er veel, ook voor leerkrachten. In de tienerscholen krijgen de jongeren **niet les van één leraar, maar van een team van vakleerkrachten**, dat vier jaar lang grotendeels hetzelfde blijft - desgewenst aangevuld met experts van buitenaf. De leerlingen krijgen wel één vaste mentor. Colens spreekt over 'gedeeld leiderschap', waarbij onderling communiceren van cruciaal belang wordt.

Afhankelijk van het niveau en de wensen van de klas kunnen voor een bepaald vak meerdere leerkrachten bijspringen.

Het hele team krijgt ook expliciet de opdracht om in te zetten op het verwerven van het Nederlands en het betrekken van de ouders in het hele leerproces.